

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑
เรื่อง “การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ”
วันพุธที่ ๒๑ ก.พ.๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐
ณ ห้องประชุม ศสย.สปท.

ประธานการสนทนา

๑. พ.อ.กิตติ คงสมบัติ รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๒. รศ.ดร.ฉันทนา หวันแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. นายรัชกรณ นภาพรพัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนความมั่นคง
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๔. นายอุดมเขต ราษฎร์นัย ผู้อำนวยการสำนักกิจการความมั่นคงภายใน
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๕. พ.อ.นันทพล เชื้อหน่าย ผู้อำนวยการกองกิจการเพื่อความมั่นคง สำนักปฏิบัติการ
เพื่อความมั่นคง กรมกิจการชายแดนทหาร

๖. พ.อ.พิพัฒน์ จงวัฒนาไพศาล ผู้อำนวยการกองกิจการมวลชน สำนักจิตวิทยา
กองกิจการพลเรือน ทหารบก

ผู้ดำเนินรายการ

๗. พ.อ.นิรุจ ดวงปัญญา ผู้อำนวยการกองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความ
มั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

สรุปสาระสำคัญ

๑. หลักการและแนวคิดการสร้างเสริมความเข้มแข็งภาคประชาชน

๑.๑ การสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนหากมองในระดับปัจเจกบุคคล พบว่าประชาชนมักไม่ได้เป็นตัวแสดงที่สำคัญ เนื่องจากระบบเดิมอำนาจและการตัดสินใจอยู่ที่อำนาจของระบบตลาดและระบบรัฐ ซึ่งรัฐในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ยังถือว่าเป็นผู้ที่มีศักยภาพ อำนาจในการขับเคลื่อนสำคัญ ทั้งนี้ ประชาสังคม หรือ civil society ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ซึ่งอธิบายถึงการรวมตัวกันของพลเมืองที่มีการตื่นตัวของกลุ่มประชาชนที่ลุกขึ้นมาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

๑.๒ การรวมกลุ่มของประชาชนหรือพลเมืองที่ตื่นตัว (active citizen) เป็นประชาสังคมในการ

เคลื่อนไหว ทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางด้านการเมือง สวัสดิการ โดยประชาสังคมมีลักษณะองค์ประกอบที่สำคัญคือ ไม่มีผลกำไร (non profit) อาสาโดยสมัครใจ (voluntary) มีเป้าหมายเพื่อสาธารณะ สามารถจัดการตนเองได้ ไม่ใช้กำลัง (non violent) ซึ่งองค์กรที่ไม่ใช่ของภาครัฐ (Non Governmental Organizations: NGOs) ถือว่าเป็นอีกประเภทหนึ่งของภาคประชาสังคม

๑.๓ ปัจจุบัน พลเมืองที่ตื่นตัวมักเข้ามามีบทบาทผลักดันประเด็นต่างๆ เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ทั้งนี้ หน้าที่สำคัญของภาคประชาสังคม คือ การตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ เช่น องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค องค์กรสิทธิมนุษยชน เป็นต้น รวมทั้งทำหน้าที่บางอย่างแทนภาครัฐได้ เช่น บ้านพักฉุกเฉิน ทั้งนี้ จากผลการศึกษาเปรียบเทียบถึงบทบาทของภาคประชาชนที่มีความตื่นตัวมากขึ้น โดยพบว่าบทบาทการเปลี่ยนแปลงของภาคประชาสังคมใน ๓๐ ประเทศเพื่อการรักษาความสงบในพื้นที่ ทั้งในช่วงที่มีการใช้อาวุธถึงและยุติแล้ว โดยจากงานวิจัยของ Thania Paffenholz เรื่อง Civil Society and Peacebuilding ที่ทำการศึกษาศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของภาคประชาสังคมใน ๓๐ ประเทศ ในด้านการรักษาสันติภาพว่าเข้ามามีบทบาทในช่วงใด มีความสอดคล้องกับสถานการณ์อย่างไร และส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือไม่ โดยพบว่าภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญ ๗ ประการ คือ

๑.๓.๑ การปกป้องพลเมืองจากกลุ่มผู้ก่อความรุนแรง

๑.๓.๒ การเฝ้าติดตามความรุนแรงที่ส่งผลกระทบกับสิทธิมนุษยชน และการนำข้อตกลงสันติภาพมาปฏิบัติใช้

๑.๓.๓ การสนับสนุนสันติภาพและสิทธิมนุษยชน

๑.๓.๔ การสร้างกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมให้รู้ถึงคุณค่าแห่งสันติภาพและประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาอัตลักษณ์ของกลุ่มชายขอบ

๑.๓.๕ การติดต่อกันทางสังคมระหว่างกลุ่ม โดยการนำคนมาจากกลุ่มฝ่ายต่อต้านมารวมตัวกัน

๑.๓.๖ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเจรจาระดับท้องถิ่นและระดับชาติระหว่างตัวแสดง (actors) ทุกประเภท

๑.๓.๗ การให้บริการเพื่อให้บรรลุการสร้างสันติภาพ

๑.๔ บทบาทของภาคประชาสังคมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการลดความขัดแย้งขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบอื่นๆ อีกด้วย อาทิ ความสอดคล้องของสถานการณ์ที่จะเอื้อโอกาสให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริบทแวดล้อมขณะนั้น พฤติกรรมของรัฐ ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างรัฐและภาคประชาสังคม ความสามารถในการใช้สื่อเพื่อสื่อสารความต้องการ การสร้างจิตอาสา การสร้างความเข้าใจอันดีให้กับประชาชน และความสัมพันธ์ภายในขององค์กรภาคประชาสังคมเอง รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่อาจเป็นประเด็นอ่อนไหวและนำไปสู่ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น เช่น การสนับสนุนทางการเงิน (sensitive funding)

๒. นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

ปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันมีลักษณะที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและสามารถสร้างความเสียหายได้ค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงต้องมีการระดมพลังอำนาจของชาติทุกๆ ด้าน ทุกๆ ภาคส่วนรวมถึงภาคประชาสังคมเพื่อมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งจะแตกต่างจากการดำเนินการแบบเดิมที่รัฐเป็นผู้เข้ามามีการจัดการ

ทั้งหมด ทั้งนี้ ปัจจุบันภาคประชาชนและประชาสังคมมีความตื่นตัวมากขึ้น

๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ การดำเนินงานด้านความมั่นคงปัจจุบันได้มีการสะท้อนความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริงและมีความสอดคล้องกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีจุดเด่นในการมีผลประโยชน์ของชาติแบบถาวร คือ อำนาจอธิปไตยและบูรณภาพแห่งอาณาเขต นอกจากนี้ ยังได้ให้ความสำคัญกับความมั่นคง โดยเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดในมาตรา ๕๒ ระบุการทหาร การทูต และการข่าวกรอง ให้ปรากฏอยู่

๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ในส่วนของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ โดยมีสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นเจ้าภาพหลัก ทั้งนี้ ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีคณะกรรมการฯ ดำเนินการจัดทำ โดยมีพลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร เป็นประธานฯ โดยมีภาควิชาการเข้าร่วมดำเนินการ ซึ่งมีกรอบแนวคิดด้านความมั่นคง ๕ ประการสำคัญ ได้แก่

๒.๒.๑ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างยั่งยืน บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย

๒.๒.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่เดิมและป้องกันปัญหาใหม่

๒.๒.๓ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

๒.๒.๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ องค์กรภาครัฐและที่มีใช่ภาครัฐ

๒.๒.๕ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหมายรวมถึงการมอบหมายหน้าที่หลักให้แก่หน่วยงานต่างๆ เป็นผู้รับผิดชอบ การติดตามประเมินผล การกำกับดูแลการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ที่อาจให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีบทบาทเป็นผู้ดูแลในแต่ละเรื่องเฉพาะ โดยใช้กลไกในการบริหารจัดการความมั่นคงที่มีลักษณะ ๓ ประสาน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เช่น ด้านการจัดการความมั่นคงทางพลังงาน การมียุติธรรม ชุมชน การจัดการความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ซึ่งอาจจะใช้กรรมการหมู่บ้าน ลูกเสือชาวบ้าน หรืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เป็นต้น

๒.๓ พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้มีการปรับบทบาทโดยมีการยกเลิกพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๒ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ สมช.ไว้เพียง การเสนอความคิดเห็นด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการต่างประเทศ ฯลฯ โดยได้มีการปรับบทบาทให้มีการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ทั้งภาควิชาการ มูลนิธิ องค์กรท้องถิ่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นต้น โดยเห็นว่าความมั่นคงขึ้นอยู่กับประชาชนเป็นหลัก ดังนั้น มุมมองด้านความมั่นคงจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิธีแก้ปัญหา โดยมองไปถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และมุ่งหวังให้ภาคประชาสังคมเป็นหน่วยสนับสนุนในการขับเคลื่อนร่วมกัน

๒.๓.๑ พ.ร.บ. สภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๓ คณะรัฐมนตรีจัดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติขึ้น และมาตรา ๑๔ บัญญัติให้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ต้องมีสาระครอบคลุมถึงนโยบายภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหารกับเศรษฐกิจ และอื่นๆ อันเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติให้สอดคล้องต้องกัน

๒.๓.๒ พ.ร.บ. สภาความมั่นคงแห่งชาติฯ ต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ คือ (๑) การรักษาความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ (๒) การรักษาความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ

(๓) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและศักยภาพการป้องกันประเทศ ทั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระทรวงกลาโหมในภาวะปกติ คือ การใช้กำลังของกองทัพในงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย การรักษาสันติภาพ แต่ในยามมีศึกสงครามก็มีหน้าที่ในการรบ ซึ่งเป็นการผนึกกำลังป้องกันประเทศ (united defence) (๔) ประเด็นอื่นๆ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวเมื่อมีพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ บังคับใช้แล้ว จึงให้การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนอื่นใด ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๓.๓ พ.ร.บ. สภาความมั่นคงแห่งชาติฯ ดำเนินงานภายใต้แนวคิดในการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้น

(๑) สร้างภูมิคุ้มกันชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างทุนมนุษย์เป็นทุนแห่งความมั่นคงในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้มีคนในชุมชน/ พื้นที่เป้าหมาย มีภูมิคุ้มกันในการเผชิญกับภาวะทุกอย่างได้

(๒) กระบวนการมีส่วนร่วม/ เวทีประชาคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน โดยจะต้องมีวิธีในการเข้าไปพบกับประชาชนในพื้นที่ มีการใช้ผู้นำชุมชน/ ผู้นำตามธรรมชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคส่วนอื่นๆ

(๓) นำการพัฒนาเศรษฐกิจ/ สังคม เข้ามาสนับสนุนงานความมั่นคง ซึ่งให้มีการนำเสนอความต้องการจากพื้นที่ เจ้าหน้าที่รัฐให้การอำนวยความสะดวก

(๔) การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกันระหว่างแผนบริหารจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค ที่มีความยืดหยุ่นกับแผนของกระทรวง/ กรมต่างๆ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

(๕) การผนึกกำลังเพื่อความมั่นคงในการป้องกันประเทศ ซึ่งการป้องกันประเทศไม่ใช่งานของกองทัพเพียงอย่างเดียว โดยต้องดำเนินงานร่วมกันกับภาคประชาสังคม/ พลเรือน และมิตรประเทศ

๓. การแปลงนโยบายและแผนการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

๓.๑ การขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนเพื่อเสริมความมั่นคง ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญมีการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) เป็นภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงานที่มีหลายกรมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ๒) มียุทธศาสตร์ของกรมการปกครองที่นำมาแปลงสู่การปฏิบัติ และขับเคลื่อนร่วมกันกับภาคส่วนต่างๆ ๓) เป็นงานเชิงพื้นที่ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน มีการจัดตั้งและฝึกชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ซึ่งพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ถือเป็นพื้นที่สำคัญหรือพื้นที่จุดแตกหัก เป็นพื้นที่พื้นฐานสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนา

๓.๒ พัฒนาการของการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ห้วง ได้แก่ ๑) สมัยยุคคอมมิวนิสต์ จึงได้มีการจัดกำลังประชาชน มีการอบรมมวลชน การให้ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำด้านการจัดกำลังเพื่อรักษาความสงบ การมีลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น เหล่านี้เป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน และยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนอีกด้วย ในส่วนของ ๒) สถานการณ์ใน ๓ จขต. ซึ่งมีหลายภาคส่วนเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งประชาชน และได้มีความพยายามในการนำกองกำลังทหารออก และเปลี่ยนให้กองกำลังประจำถิ่นเข้ามาแทน เช่น การใช้อาสาสมัคร ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ๓) บริบททางสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านความมั่นคง ทำให้ต้องใช้ภาคประชาชนเข้ามาเสริมความเข้มแข็ง

๓.๓ การนำยุทธศาสตร์มาแปลงสู่การนำไปปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) โดยในส่วนของแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย มีประเด็นการเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน โดยกรมการปกครองได้นำมาเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนยุทธศาสตร์กรมการปกครอง และนำมาจัดทำแผนงาน/ โครงการรองรับ เช่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองกำลังประชาชน การพัฒนาเสริมสร้างกองกำลังภาคประชาชน

๓.๔ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัด มีโครงการที่เสริมสร้างการพัฒนาด้านความมั่นคงจะมีงบประมาณในการนำไปจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้อง เช่น การรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน การจัดตั้ง ชรบ. ในระดับอำเภอซึ่งถือเป็นหน่วยปฏิบัติ มีโครงการฝึกอบรม/ ทบพวนการฝึก ชรบ. ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย มีมวลงช อาทิจ ๑) อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ที่ได้รับการอบรมพัฒนาในการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาบริหาร (กรรมการหมู่บ้าน) และการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยมีการอบรมปีละ ๑๕๐ หมู่บ้าน ๒) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ลูกเสือชาวบ้าน และ ๓) ชรบ. ซึ่งถือเป็นกองกำลังภาคประชาชนที่มีความสำคัญ ที่ได้รับการอบรมในการสร้างความเข้มแข็ง มีกฎหมายและคำสั่งรับรอง มีอาวุธในการทำหน้าที่

๓.๕ สถานการณ์ใน ๓ จชต. จากที่ยังมี อพป. ไม่ครบทุกหมู่บ้านจึงทำให้ไม่มีกองกำลังประชาชนที่จะมาช่วยทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อย ดังนั้น กรมการปกครองจึงได้ขยายแนวคิดและจัดให้มี ชรบ. ครบทุกหมู่บ้าน โดยกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของรัฐของหน่วยกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑ นำมาสู่การจัดตั้ง ชรบ. ได้ในหมู่บ้านปกติด้วย โดยอาศัยกฎหมายพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่นที่ ๒๔๕๗ โดยการฝึกอบรมได้รับการสนับสนุนจาก กอ.รมน. และทหาร ซึ่งสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ภาคใต้และปัจจุบันมีการจัดตั้ง ชรบ.แล้ว ๓ หมื่นกว่าหมู่บ้าน รวม ๓ แสนกว่าคน และมีการจัดโครงสร้างของ ชรบ. คล้ายๆ กับการจัดโครงสร้างของกองกำลัง โดยในระดับอำเภอมีนายอำเภอเป็น ผบ.พัน ในระดับตำบลมีปลัดอำเภอเป็น ผบ.ร้อย ในระดับหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็น ผบ.หมวด มีการจัดชุด ชรบ. ๗-๑๒ คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าชุด ชรบ.

๓.๖ กรมการปกครองเคยมีศูนย์ฝึกอบรมมวลงช คือ ศูนย์สมานมิตร ซึ่งตั้งตามชื่ออดีตผู้ว่าราชการจังหวัด นายประยุทธ์ สมานมิตร ที่เสียชีวิตในการชุมนุมโจมตีจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยปัจจุบันได้ใช้เป็นศูนย์ฝึกอบรมมวลงชของกระทรวงมหาดไทย อาทิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ/ ฝ่ายปกครอง รวมถึง ชรบ. ของจังหวัด อำเภอ

๔. บทบาท/ ภารกิจของกองทัพในการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๔.๑ กรมกิจการชายแดนทหาร (ชด.ทหาร)

๔.๑.๑ ชด.ทหาร เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการกองทัพไทย มีภารกิจความรับผิดชอบที่สำคัญ เกี่ยวกับ การเสนอความเห็น วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการรักษาความมั่นคงชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การจัดระบบป้องกันและการสื่อสารเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ให้

เป็นไปตาม ๑) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน ๒) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน ๓) ยุทธศาสตร์นิวกำลังเพื่อป้องกันชายแดน และ ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้ ชต.ทหาร ได้รับมอบจากกองบัญชาการกองทัพไทยให้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน จึงกำหนดแนวทางดำเนินงานการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนด้วยการ ประสานงานหน่วยงานราชการที่มีภาระหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน บูรณาการแผนงาน/โครงการของหน่วยงานราชการให้เชื่อมโยงไปสู่พื้นที่เป้าหมายตามประกาศจังหวัดเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งพาตนเองได้ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๑.๒ การจัดระบบป้องกันและการสื่อสารเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน เป็นงานดำเนินการตามกิจกรรมการดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนของกองบัญชาการกองทัพไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๘ โดยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งขจัดและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคง โดยใช้กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนป้องกันประเทศรวมทั้งยุทธศาสตร์/ แผนหลักที่เกี่ยวข้อง เข้ามาสนับสนุนและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการสร้างความมั่นคงปลอดภัยและประชาชนพึ่งพาตนเองได้

๔.๑.๓ การจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ ด้วยการจำแนกพื้นที่เป้าหมาย ออกเป็น ๓ พื้นที่ ได้แก่

(๑) พื้นที่เป้าหมายที่จังหวัดประกาศ โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยและจังหวัด ประกาศการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ผ่านกลไกคณะอนุกรม การจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงจังหวัดที่มีหน่วยงานด้านการพัฒนา หน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่ ร่วมกับ กอ.รมน.จังหวัด ผู้แทนจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน โดยแจ้งให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและภูมิภาค ได้รับทราบล่วงหน้าก่อนการดำเนินการและคำของบประมาณประจำปี รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูล ให้ กลุ่ม/องค์กรภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนในพื้นที่ได้รับทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานในเชิงบูรณาการแผนงานของหน่วยงานภาครัฐ

(๒) พื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เป็นพื้นที่ที่วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรก ว่ามีความเสี่ยงต้องเร่งแก้ปัญหา เพราะหากไม่ดำเนินการแก้ไขจะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงสูง โดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ ร่วมกับจังหวัด กอ.รมน.จังหวัด กอ.รมน.ภาค และกองกำลังป้องกันชายแดน นำเสนอผ่านตามขั้นตอนระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓) พื้นที่เป้าหมายอื่นที่มีการเสนอผ่านกลไกตามตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (นพข.) และสภาความมั่นคงแห่งชาติหรือคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในการดำเนินการ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ฯ ยังมีการกำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ ทั้งในระดับตำบลหรือระดับหมู่บ้าน ออกเป็น ๕ หลักเกณฑ์ ได้แก่ ๑) ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา ๒) ความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา ๓) ความยากง่ายต่อการแก้ปัญหา ๔) ผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น และ ๕) ความตระหนักรู้ของประชาชนในจังหวัดที่มีต่อปัญหา

๔.๑.๔ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีของชาติไม่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ

พร้อมๆ กัน จึงมีความจำเป็นที่ต้องลำดับขั้นที่การพัฒนาในสอดคล้องแผนงาน/ โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี ดังนั้นกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดจนสามารถออกเป็นประกาศจังหวัด จำเป็นต้องมีความน่าเชื่อถือ ผ่านการพิจารณากลับกรอง จนเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งหน่วยงานความมั่นคงและหน่วยงานพัฒนา ที่นำแผนงาน/ โครงการของหน่วยงานตนไปดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายเดียวกัน

๔.๑.๕ การพิจารณาแผนงาน/ โครงการไปสู่พื้นที่เป้าหมายเดียวกัน ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ ๕ ขั้นของมาสโลว์ (Maslow) คือ

(๑) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Basic Physiological Need) เป็นความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต

(๒) ความต้องการความปลอดภัย (Safe and Security Need) เป็นความต้องการความปลอดภัยมั่นคง ความคุ้มครองปกป้อง จากอันตรายและความเจ็บปวดต่างๆ

(๓) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Need) เป็นความต้องการทางสังคม อยากเป็นที่รักได้รับการยอมรับ

(๔) ความต้องการการยอมรับนับถือ (Esteem Need) เป็นความต้องการความเคารพนับถือจากผู้อื่น

(๕) ความต้องการขั้นสูงสุดบรรลุศักยภาพสูงสุดแห่งตน (Self-Actualization Need) โดยมนุษย์จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต่ำสุดจนเป็นที่พอใจ ซึ่งหากประชาชนในพื้นที่ยังไม่บรรลุความต้องการขั้นที่ ๑ ย่อมเป็นไปได้ยากกว่าประชาชนในพื้นที่ที่จะเกิดมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง รวมถึงความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ

๔.๒ กรมกิจการพลเรือน ทหารบก (กร.ทบ.)

๔.๒.๑ กร.ทบ. ดำเนินการตามคำริของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ได้ให้ความสำคัญต่องานด้านกิจการมวลชน อาทิ การให้ฟื้นฟูไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) และ กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ (กนช.) ขึ้นมาใหม่ รวมทั้งให้สนับสนุนการดำเนินของทหารกองหนุนและสนับสนุนชมรมทหารกองหนุนจังหวัดให้ครบถ้วนทั้ง ๗๗ จังหวัด ให้มีการพัฒนาระบบงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถใช้มวลชนมาสนับสนุนภารกิจของกองทัพ โดยพยายาม ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีกับกองทัพ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทกำลังพลที่ดำเนินงานด้านกิจการพลเรือนในแต่ละส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสะท้อนกลับที่ดี สามารถเป็นที่พึ่งพาของประชาชนได้ทุกเรื่อง ช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนโดยทันทีในขณะเดียวกันต้องมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการของ ทบ. ให้สังคมได้รับรู้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๒ กองทัพบกและกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ได้มีการแบ่งมวลชนที่มี ดังนี้

(๑) ทบ.มีมวลชน ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มวลชนหลัก กนช. (ชมรม/สมาคมทหารกองหนุน) โดยมีศูนย์ประสานงานมวลชน นชต.ทบ. ทั้งในระดับ ระดับทัพภาค กองพล กรม กองพัน และกองร้อยอิสระ ๒) มวลชนสนับสนุน ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหาร ในโครงการ นศท. เพื่อความมั่นคง และ รด.จิตอาสา ๓) มวลชนในพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วย ได้แก่ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะต่างๆ ของ ทบ. รวมถึงชุมชนรอบค่าย ชุมชนในโครงการหรือพื้นที่ปฏิบัติการต่างๆ ในความรับผิดชอบของ ทบ. อาทิ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่บรรเทาสาธารณภัยของ ทบ. ในพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของ ทบ. และชุมชนใน

พื้นที่ชายแดน ชุมชนอื่นๆ อาทิ ชุมชนรอบวัง เป็นต้น

(๒) กอ.รมน. มีมวลชน ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มวลชนที่ กอ.รมน. จัดตั้งเอง โดยใช้งบประมาณของ กอ.รมน. ๒) มวลชนที่ภาครัฐจัดตั้ง โดยกระทรวง กรม ต่างๆ และ ๓) มวลชนที่ภาคเอกชน/ภาคประชาชน จัดตั้งโดยกลุ่มประชาชนต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งนี้ กอ.รมน. ได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานมวลชนจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด (ผอ.รมน.จังหวัด) เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งอาจมอบหมายให้ รอง ผอ.รมน.จังหวัด (ฝ่ายทหาร) เป็นผู้ดำเนินการต่อไป

๔.๒.๓ การดำเนินการด้านการกิจการมวลชนให้ยึด “หลัก ๓ รู้” ได้แก่ ๑) รู้ปัญหาภัยคุกคามของชาติบ้านเมืองและรู้ปัญหาสำคัญต่างๆ ของแต่ละพื้นที่ ๒) รู้และยึดมั่นอุดมการณ์ความรักชาติและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ๓) รู้และปฏิบัติหน้าที่ของมวลชน

๔.๒.๔ การทำงานกิจการมวลชนยึดหลัก ๗ ๕ ๕ ดังนี้

(๑) ภัยคุกคามด้านความมั่นคง ๗ ประการ ประกอบด้วย ๑) ยาเสพติด ๒) แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ๓) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ๔) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และอื่นๆ ๕) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จชต. ๖) การจับจ้วงล่วงละเมิดสถาบันฯ ๗) ความแตกแยกของคนในชาติและใช้ความรุนแรงต่อกัน และ ๘) ภัยอื่นๆ ที่ กอ.รมน. กำหนดเพิ่มเติม

(๒) อุดมการณ์รักชาติ ๕ ข้อ ประกอบด้วย ๑) มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและแสดงออกถึงความจงรักภักดี ด้วยการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส ๒) มีความรักความสามัคคี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและเห็นถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนอื่น ๓) มีความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองใดๆ ก็ตาม จะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงโดยเด็ดขาดในทุกกรณี และให้มีการเผยแพร่ประชาธิปไตย ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนสถาบันการศึกษา หน่วยงานองค์กร และในสังคมภาพรวมของประเทศ ๔) มีจิตสำนึกด้านความมั่นคง และพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในทุกมิติ โดยเป็นเครือข่ายในการแจ้งเตือน และเฝ้าระวัง และ ๕) เข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในการแก้ไขปัญหาที่มีความสำนึกและปฏิบัติหน้าที่ของชนชาวไทยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๓) การกิจมวลชน ๕ ประการ ประกอบด้วย ๑) มีอุดมการณ์รักชาติอย่างแน่วแน่และเป็นขยายผลอุดมการณ์รักชาติไปสู่ผู้อื่น ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง สังคม เมื่อมีโอกาส ๒) เข้าร่วมกิจกรรมแสดงพลังความจงรักภักดี ความรักชาติ และมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง โดยเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสสมโภช และโอกาสสำคัญต่างๆ ๓) เป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ภัยคุกคามด้านความมั่นคงตามที่ ทบ. กำหนด ๔) ร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ ๕) ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติการกิจต่างๆ และให้กำลังใจเจ้าหน้าที่รัฐ

๔.๒.๕ ความเข้มแข็งชุมชน ยึดหลัก ๗ ๗ ๗ ดังนี้

(๑) ปัจจัยหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง มี ๗ ปัจจัย คือ ๑) แกนนำ ๒) กลไกการจัดการ ๓) กระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ๔) กองทุน ๕) กลุ่มและกิจกรรม ๖) เกษตรนำ และ ๗) การปกครองท้องถิ่นหนุน

(๒) บ้าน ชุมชน สังคมปลอดภัย ๗ ประการ คือ ๑) ปลอดภัยยาเสพติด ๒) ปลอดภัยการทุจริต ๓) ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๔) ปลอดภัยอุบัติเหตุและอุบัติเหตุดังกล่าว ๕) ปลอดภัยไม่ทำลายป่า ๖) ปลอดภัยสารพิษ และ ๗) ปลอดภัยยาเสพติด

(๓) การขับเคลื่อนภาคประชาชนในพื้นที่ต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกัน ๗ ภาค คือ ๑) ภาคราชการ ๒) ภาคเอกชน ๓) ภาคท้องถิ่น ๔) ภาคประชาสังคม ๕) ภาควิชาการ ๖) ภาคสื่อมวลชน และ ๗) ภาคการเมือง

๕. ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๕.๑ มุมมองของรัฐต่อภาคประชาสังคม ภาครัฐยังมองว่าภาคประชาสังคมยังถูกแทรกแซงจาก NGOs จากต่างประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ นอกจากนี้ รัฐมองว่าประชาชนเป็นทรัพยากรของรัฐ ในขณะที่ที่ประชาสังคมมีลักษณะเป็นองค์กรอิสระ (free agent) ที่เป็นอาสาสมัครซึ่งมีการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ ที่มีความเป็นอิสระ มีความเข้มแข็ง เชี่ยวชาญ โดยมีการสนับสนุนทางการเงินเพื่อกิจกรรมทางสังคม มีหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมีการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องและมีมุมมองที่ตรงกันต่อการดำเนินงานของภาคประชาสังคม

๕.๒ ปัญหาในอนาคตจะมีผลกระทบต่อภาคประชาชนมากขึ้น จะทำอย่างไรให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการทำงานด้านมวลชน การเป็นจิตอาสา การชักชวนมวลชนอื่นๆ ให้มีความรู้สึกร่วมเข้ามาทำงานด้วยกัน และสามารถดูแลตนเอง ชุมชนได้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการระบุดูประเด็นด้านความมั่นคงเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในนิยามด้านความมั่นคงที่ไม่ใช่บทบาทของกองทัพเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

๕.๓ ภาครัฐควรมีการผลักดันการทำงานในพื้นที่ให้มากขึ้น ผู้นำในพื้นที่มีความสำคัญ ควรให้เข้ามามีส่วนร่วม หรือคนที่เคยลงไปให้ความรู้ไปแล้วมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ประโยชน์จากเครือข่ายภาคประชาชนที่มีศักยภาพ อาทิ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กลุ่มผู้สูงอายุ/ ผู้เกษียณ พระสงฆ์ และทหารเกณฑ์/ ทหารกองหนุนที่เคยได้รับการฝึกอบรมจากกองทัพและกลับไปยังภูมิภาคต่างๆ ที่จะเป็นกำลังมวลชนสำคัญ และสามารถสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในแต่ละท้องที่ให้เพิ่มมากขึ้นได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ภาครัฐควรมีการให้ความรู้ อบรมสมาชิกเครือข่ายประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการเพื่อช่วยเหลือภาครัฐในด้านการข่าว การสื่อสารประชาสัมพันธ์ รวมทั้งจำเป็นต้องเปลี่ยนแนวความคิด (mind set) ของหน่วยงาน/ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านความมั่นคง

๕.๔ ภาครัฐควรเสริมสร้างประชาชนให้เข้มแข็งและสามารถเลี้ยงตนเองก่อนได้ โดยควรให้ความสำคัญกับปัญหาความกินดีอยู่ดีปากท้องของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งประชาชนจะเข้ามาร่วมทำหน้าที่จิตอาสาได้จะต้องสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก่อน จึงจะสามารถออกมาอาสาช่วยภาครัฐหรืองานอื่นๆ ได้ รวมทั้งต้องปรับแนวคิดการทำงานของภาคประชาชนให้ทำเพื่อส่วนรวมโดยมุ่งเน้น “ร่วมกันด้วยใจ” ให้มากขึ้น

๕.๕ ข้อมูลด้านภาคประชาสังคมมีมากและยังไม่มีการจัดการข้อมูล และต้องมีการบริหารจัดการให้มีความสอดคล้องกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงต้องบูรณาการทุกอย่างเข้าด้วยกัน โดยต้องระบุว่า ทำที่ไหน ซึ่งการระบุพื้นที่ที่มีปัญหาที่มีความสำคัญ ดังนั้นกระบวนการได้มาซึ่งพื้นที่ที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างมาตรฐาน และการยอมรับให้ได้ ทำเมื่อไหร่ ต้องสร้างความสอดคล้องกันของห่วงการดำเนินงานต่างๆ ดังนั้น ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลมวลชน การสร้างภาคีเครือข่าย การบูรณาการภาคีเครือข่ายต่างๆ ร่วมกัน อาทิ เครือข่ายผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำธรรมชาติ และควรให้การสนับสนุนกองกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภาครัฐ รวมทั้งมีการตอบแทนจิตอาสาเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เช่น การยกย่องให้เกียรติ การแจกเข็มหรือประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

/ และร่วมแก้ไข...

๕.๖ การบูรณาการแผนงาน/ โครงการของหน่วยงานต่างๆ ไปสู่พื้นที่เป้าหมายร่วมกัน ยังมีความจำเป็นต้องบูรณาการห้วงเวลาดำเนินการก่อน/หลัง ให้สอดคล้องกันภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามกลไกประชารัฐ ของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ การที่ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมแก้ไขปัญหา แต่มิใช่ส่วนราชการเข้าไปดำเนินวางแผนและแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกกลุ่มในหมู่บ้านมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อตัวเขา และเพื่อหมู่บ้านของเขา ริเริ่มโดยการรวมกลุ่มประชาชนภายในหมู่บ้าน

กศย.ศศย.สปท.

๒๓ ก.พ.๖๑